

AHMET VEFİK PAŞA (1823-1891)

Devlet adamı, diplomat, yazar ve çevirmen (D. 3 Temmuz 1823, İstanbul – Ö. 2 Nisan 1891, İstanbul). Doğum tarihi kimi kaynaklarda 3 Temmuz 1823 olarak gösterilmekle birlikte, değişik kaynaklarda 1813 ilâ 1823 yılları arasında gösterilebilmektedir. Mühendishane'de öğretmenlik ve Divan-ı Hümayun'da çevirmenlik yapan Bulgarzade Yahya Efendi'nin torunu, Paris Elçiliği işgüderi (maslahatgüzarı) Ruhettin Efendi'nin oğludur. İstanbul'da 1831 yılında başladığı öğrenimini, babasının görevi nedeniyle gittiği Paris'te, dönemin gözde okullarından Saint Louis Le Grand Lisesi'nde tamamladı (1834-37). Paris Elçiliğinde maslahatgüzar olan babası aynı zamanda elçi Mustafa Reşit Paşa'nın çevirmeniydi. Kendisi de Paris'teki öğrenimi sırasında Fransızca'yı anadili gibi öğrendi. Fransızcanın yanı sıra İtalyanca, Yunanca ve Latince de öğrenmişti.

Ahmet Vefik Bey, 1837'de Paris'ten dönünce Babıâli Tercüme Odası'nda çevirmen olarak çalışmaya başladı (1837). Daha sonra Dışişleri'ne geçerek Londra'da elçilik kâtabi (1840-42), Tahran (1851-55) ve Paris (1861-62) büyükelçisi olarak görev yaptı. Dışişleri hizmetinde çeşitli tarihlerde Sırbistan - Memleketeyn (Eflak-Buğdan), İran - Irak sınırlarının denetlenmesi, Macaristan göçmenleri gibi sorunları ele almakla görevlendirildi. Zaman zaman Meclisi Valayı Ahkâmı Adliye'de (1855-58, 1861-63) görev aldı. Edirne (1877), Bursa (1879-81) valiliklerinde, Deavi Nezareti (protokol işlerini yürüten makam)'nde (1857), Evkaf-ı Hümayun Nezareti'nde (1861), iki kez Maarif Nezareti'nde (1878) bulundu ve Sadaret (Başbakanlık) müsteşarı oldu (1872). Daha sonra, İçişleri Nazırlığı da üzerinde olarak, iki kez Sadrazamlık (1878 ve 1882) yaptı. Birinci Meşrutiyet'in ilanı (1876) üzerine toplanan ve kısa süre sonra kapatılan Mebusan Meclisi'nin başkanlığını da yapmıştı (1878).

Ahmet Vefik Paşa, haksızlığa sert tepki veren kişiliği, sabırsız davranışları ile atandığı görevlerden sık sık alınmasına yol açıyordu. Yaşamının son dönemi de bu nitelikleri yüzünden resmi görevden uzakta geçti. Onun devlet görevlerinden daha önemli etkinliği tarih, dil, tiyatro alanlarında görüldü. Darülfünun (İstanbul Üniversitesi)'da tarih felsefesi okuttu. Fezleke-i tarih-i Osmanlı (1869) adlı kitabı uzun süre okullarda ders kitabı olarak okutuldu. Ebûlgazi Bahadır Han'ın Şecere-i Türkünü Çağatay lehçesinden Osmanlı Türkçesine çevirerek yayımladı (1864). Lehçe-i Osmanî (1876) adlı sözlüğü, Anadolu Türkçesini konu edinen zengin bir derlemedir. Bu yapıtında Oğuzlar, Selçuklular ile Osmanlılar hakkında ileri sürdüğü görüşleriyle XX. yy. başına doğru gelişecek olan Türk ulusçuluğunun öncülerinden biri sayılır. Batı kültürünü küçük yaşta tanımaya başlamıştı. Bu kültürün kaynaklarından olan kimi klasik yapıtları Türkçeye çevirdi ya da uyarladı. Victor Hugo'dan Her-nani, Voltaire'den Hikâye-i Hikemiye-i Mikromega (1872), Fenelon'dan Telemak (1882), Lesage'dan Gil Blas Santillani'nin Sergüzeşti (1887) çevirdiği eserler arasındadır.

Ancak Ahmet Vefik Paşa, asıl büyük başarısını Moliere'dan yaptığı çevirilerde gösterdi. Bursa Valisi iken yaptırdığı tiyatrodaki Tomas Fasulyeciyan topluluğunun bu çevirileri sahnelemesine önyak oldu. Moliere çevirilerinden İnfial-i Aşk (Le depot amoureux), Don Ovanı (Don Juan), Dudukuşları (Les pre-cieuse ridicules) gibileri düzyazılardır. Yaptığı çevirilerin kimileri de duraksız 10 heceli vezinlidir: Tartüf (Tartuffe), Adamcıl (Le Misanthrope), Okumuş Kadınlar (Les femmes savantes) gibi eserler bunlardandır. Kocalar Mektebi (L'E-cole des maris), Kadınlar Mektebi (L'E-cole des femmes), Savruk (L'Etourdi) gibi eserleri ise yaratıcı bir ustalıkla yerli yaşama adapte ederek uyarladı. Zor Nikâhı (Le Mariage force) Tabib-i Aşk (L'Amour medecin), Zoraki Tabip (Le Medecin Malgre Lui), Dekbazlık (Les Fourberies de Scapin), Meraki (Le Malade imaginaire) gibi eserler ise yaptığı doğrudan çevirileridir.

Vefik Paşa, konuları canlandırılan aile ilişkileri bakımından Müslüman Türk toplumuyla bağdaşmayacak kimi güldürüleri de Osmanlı azınlıklarından oyun kişileri çevresinde uyarladı: Azarya (L'Avare), Yorgaki Dandini (Georges Dandin) bu tür uyarlamalardır. Bütün bu yapıtlar halkın konuştuğu Türkçeden kaynaklanan yerli sahne dilinin oluşmasına katkıda bulunmasıyla, uyarlamalarda ise XIX yy Osmanlı toplum yaşamını canlandırmasıyla büyük bir değer taşırlar.

Eserleri

Sözlük

1852 - MUMTEHEBAT-İ DURUBU EMSAL
1876 - LEHÇE-İ OSMAN

Tarih

1863-HİKMET-İ TARİH
1869-FEZLEKE-İ TARİHİ OSMAN

Çeviri

1864 - SECERE-İ TURKİ

Tiyatro

Uyarlama

1869-YORGAKI DANDİNİ

1869-ZOR NİKAH

1869 -ZORAKI TABİP

1869- TABİB-İ AŞK

1870-AZARYA

1871- DEKBAZLIK

1879-MERAKI

Çeviri

1871-DUDU KUŞLARI

1871-KADINLAR MEKTEBİ

1871-KOCALAR MEKTEBİ

1876-TARTÜF

1876-İNFİAL-İ AŞK

1876-OKUMUŞ KADINLAR

1879-1882 -ADAMCIL

1879-1882-DON CİVANI

1879-1882-SAVRUK

UYARLAMA ESERLERİN KARAKTER TİPLERİ

Genel bakış Ahmet Vefik Paşa'nın Molière'den "uyarlama" yaparak dilimize kazandırdığı kabul edilen yapıtları şunlardır: Zor Nikâhı (Le mariage forcé), Zoraki Tabip (Le médecin malgré lui), Yorgaki Dandini (George Dandin), Azarya (L'Avare), Tabib-i Âşk (L'Amour médecin), Meraki (Le malade imaginaire), Dekbazlık (Les fourberies de Scapin). Bu eserlerde cimri ve zengin karakterler oldukça fazladır. Çıkarıcı ve iki yüzlü insanlar, yaş farkına bakmaksızın yapılan evlilikler, sevdiğine kavuşmak için hastalık numarası yapan kızlar ana karakterleri oluşturur.

1. Bencil / Çıkarıcı Kişiler Ahmet Vefik Paşa, Molière'den uyarladığı eserlerde bencil kişiler oldukça fazladır. Sadece kendi çıkarını düşünen, karşındakileri önemsemeyen karakterleri birçok oyunda görmekteyiz.

Selime (Zoraki Tabip) İvaz'ın karısıdır. Kocasının içmesinden, elindekileri, avucundakileri har vurup harman savurmasından rahatsızdır. Kinci bir kadındır. Kocasını öç almak için Hamza Ağa'nın adamlarına teslim etmekten çekinmez. Kinci olduğu kadar kocasının gönlünü de almasını bilir. Kocasının barışma teklifini kabul etmezken kocası ünlü bir hekim olunca barışma teklifini kendisi yapar.

İvaz (Zoraki Tabip) Sorumsuz, sadece kendi zevkini düşünen, ayyaş bir oduncudur. Az çok Arapça eğitimi almış ve on yıl kadar da bir hekimin yanında çalışmıştır. Sorumsuz birisi olmasına karşın zeki bir insan sayılır. Doktorluk numarasını iyi yapmış, çevresindeki insanların saflığından, cahilliğinden yararlanmasını bilmiştir. Karısının öç alma duygusu sayesinde ünlü bir hekim olmuş, paragöz birisidir.

Ziba Hanım(Zor Nikah) Evlilik kurumunun kutsallığına inanmayan, menfaat için evlenen biridir. Evlilik onun için başka bir erkekle görüşmeye mani değildir, evlilik bir anlaşmadan ibarettir. Evdeki baskıdan kurtulmak ve rahatça gezebilmek için evlenir. Ziba Hanım biraz açık saçık çevresinin diline düşmüş biridir. Özgürlüğüne düşkün parayı eğlenceyi seven bir karakterdir. Evliliğin sevgilisi Hüsrev Bey'le görüşmesine de engel olmayacağını düşünen, herkes tarafından yosma olarak hitap edilen biridir.

İrini (Yorgadaki Dandini) Kocasını Dandini'yle sadece zengin olduğu için evlenen paragöz, kolaylıkla yalan söyleyebilen türlü oyunlar çeviren ahlaksız bir karakterdir. Sürekli kendini kocasından üstün gören ve yaptıklarında kendisini haklı gören biridir. Zengin ve soylu biri olarak dünyaya gelen İrini babası istediği için zengin ve köylü olan Dandini ile evlenir. Gösterişe ve nezaket kurallarına önem veren kültürlü biridir. Fakat gözü dışarda olan İrini kocasını aldatır. Sevgilisi Samurkaş'la ilişki halindedir.

Azarya(Azarya) Azarya çok zengin fakat cimri bir ihtiyardır. Cimriliğiyle ve huysuzluğuyla çocuklarını ve idaresi altındaki insanlara adeta eziyet etmektedir. Azarya'nın dünyası para üzerine inşaa edilmiştir. Para dışında hiçbir şeyin önemi yoktur. Çocuklarına karşı ilgisizdir. Çocuklarının evlenip mutlu yuva kurmaları Azarya'nın umrunda değildir. İhtiyar olmasına rağmen kızı yaşındaki biriyle evlenmek isteyen kendini düşünen biridir.

Celma (Meraki) Rihleti'nin ikinci eşi, ona çok iyi davranır gibi gözükürken Rihleti'nin bir an önce ölmesini dilemektedir. Selma'nın üvey annesi Celma'da farklı planlar peşindedir. O da Rihleti'nin çocuklarının evlenmelerini istemez. Ayrıca amacı, mirasın paylaşılmasını engellemek ve Rihleti'nin tek varisi olmaktır.

İvaz ağa (Tabib-i aşk) Karısını kaybettikten sonra kızıyla yaşayan, onu zengin biriyle evlendirmek isteyen para düşkünü biridir. İvaz karısını kaybettiği için kendisine ondan kalan tek yadigar Nurudil'dir. Bu yüzden

Nurudil'i mutlu görmek onun için çok önemlidir. Ancak paraya olan aşırı düşkünlüğü yüzünden kızını zengin bir insanla evlendirmek istemektedir. İvaz, kızının gerçek derdini bilmesine rağmen ona kulak asmaz ve hastalığını iyileştirmek için birçok hekim çağırır.

Rihleti (Meraki) Çok sevdiği eşi, Celma ve kızları ile beraber yaşayan zengin ve hastalık hastası bir adamdır. Rihleti, kendisini sürekli hasta zanneden vehimli bir insandır. Daima, doktorlarla birlikte olup, onların verdiği ilaçları kullanmaktadır. Bu durumun kendisi için epeyce masraflı olduğunu düşündüğü için kızı Selma'yı bir hekimin oğluyla evlendirmeye karar verir. Böylece her zaman yanı başında bir doktor olabileceğini düşünmektedir.

2. Oyunbaz/zeki kişiler Eserlerde sevdiğine kavuşmak için hastalık numarası yapan karakterler olduğu görülmektedir. Bunun yanında evde olup bitenden haberdar olan hizmetkarların gerçekleri açığa çıkarmak için yaptıkları oyunlar, ara bulan zeki kişiler göze çarpmaktadır.

Nurdil (Zoraki Tabip) Hamza Ağa'nın güzel ve akıllı kızıdır. Sevdiğiyle evlenmek için her yola başvurur ve hastalık numarası yaparak babasını sevdiği adama kavuşmaya çalışır. Babasının onu zengin bir adamla evlendirmesine karşı gelen Nurdil, Daniş Beyi sevmektedir. Sevdiği ile evlenebilmek için dilsiz numarası yapar, babasına yalan söyler. Aşkı uğruna babasına karşı gelerek Daniş beyle evlenmek istediğini söyler fakat Hamza Ağa bu evliliğe izin vermez.

Hayfa (Meraki) Her işe burnunu sokan zeki, açıkgoz ve yardım sever bir karakterdir. Rihleti'yi doktorlara karşı uyaran aynı zamanda doktor kılığına girip doktorları yalancı çıkarmak için oyunlar yapan, Selma ile İmadi'nin evlenmesine yardımcı olan ve Celma'nın iki yüzlülüğünü ortaya çıkaran biridir. Hayfa, Celma'nın Rihleti'ye sadece mirası için katlandığının farkındadır. Celma'nın bu ikiyüzlülüğünü ortaya çıkarmak için Rihleti'yle konuşup şimdi bir oyun yapar. Bu oyunla Rihleti Celma'nın gerçek yüzünü görür.

Hamza (Dekbazlık) Hamza, her durumda bir çözüm ve bir çıkış yolu bulabilen kurnaz, zeki, gerektiğinde hilekâr olan biridir. Fakat bu sıfatıyla insanlara zarar değil yarar sağlar. Hamza, insanları iyi tanır ve herkesin zaaflarının, hassasiyetlerinin fevkalâde farkındadır. Kendinden emin ve her işin üstesinden gelebileceğine inanan bir karakterdir. Cabir Çelebi, oğlu Hüsrev Bey'i ondan habersiz bir şekilde evlendiği için boşatmak ister. Hamza, Cabir Çelebi'nin yanına giderek onu yumuşatarak oğluna olan kızgınlığını yatıştırmaya çalışır. Cabir Çelebi ile Hüsrev Bey arasındaki sorunu çözmek ister. Cabir Çelebi oğlunun aslı nesli bir kızla nikah yapmasına anlam verememektedir. Hamza ise bunun kader olduğunu, gençlerin her şeyi akıl edemediğini, gençken böyle şeylerin yapıldığını söyleyerek onu sakinleştirmeye çalışır.

Remzi Kadın (Tabip-i Aşk) Nurudil'i Suat'la evlendirebilmek için oyun düzenleyen ve İvaz Ağa'yı kandıran hizmetçi kadın. Remzi Kadın Nurudil'e bu işi bana bırak der ve koşarak İvaz Ağa'nın yanına gider. İvaz Ağa'ya Nurudil'in çok hasta olduğunu ve bayıldığını onu tütsülerle ilaçlarla ayılttığını fakat yeniden bayıldığını söyler. İvaz Ağa hemen doktorlar çağırır. Gerçek bir hastalık olmadığı için doktorlar çare bulamaz. Doktor kılığına girmiş olan Suat gelir ve onu gören Nurudil hemen iyileşir.

3. Pişmanlık duyan kişiler Sonucunu düşünmeden karar veren karakterlerin pişmanlık duyarak vazgeçmek istemeleri fakat bunu başaramadıkları görülmüştür. Özellikle Yorgadaki Dandini ve Zor Nikah eserlerinde bu karakterlere rastlamaktayız.

Yorgadaki Dandini(Yorgadaki Dandini) Yaptığı hataların sonuçlarına katlanan ve cezasını çeken bir tiptir. Sürekli verdiği bu karardan pişmanlık duyan sitemkâr ve açık sözlü bir karakterdir. Kolay sindirilebilen yumuşak huylu davranışlar sergiler. Her şeye kolaylıkla boyun eğen ikna kabiliyeti zayıf bir tiptir. Kendini savunamadığından dolayı gururu ayaklar altına alınan ve dalga geçilen biridir.

İvaz ağa (Zor Nikah) İvaz, yaşı oldukça ilerlemesine rağmen kendisinden yaşça küçük olan Ziyba Hanım'la evlenmeye karar vermiştir. Bu konuda etrafındaki insanlara fikir danışıyorsa da onlardan olumlu bir şey duyamadığı için, kendisine destek olabilecek yem insanlar aramaktadır. Ziyba Hanım'ın evlilik amacını öğrendikten sonra verdiği karara pişman olur fakat artık bu kadardan vazgeçemez. Ziyba Hanım'ın kardeşi tarafından tehdit edilerek evlenmek zorunda bırakılır.

4. Aşık/ sadık kişiler Aşık karakterler hemen hemen her oyunda göze çarpmaktadır. Bazıları sevdiğine kavuşmak için hasta numarası yaparken bazıları da babalarına karşı çıkarak sevdiğinden vazgeçmez.

Bohur (Azarya) Paraya düşkün olmayan sevgiye değer veren biridir. Sevdiği kız için babasına baş kaldırmış ve bu uğurda her yolu denemiştir. Bohur babasının Rahel ile evleneceğini öğrenmiştir. Sevdiği kızla gizlice evlenebilmek için bir tefeciden oldukça yüksek bir faizle on beş bin frank almaya karar verir. Bohur başka bir seçeneği olmadığı için bu ağır şartları kabul eder. Avram aracılığıyla Bohur ile parayı verecek kişi arasında bir buluşma ayarlanır. Bohur, kendisine yüksek faizle borç para verecek olan tefecinin babası olduğunu görünce çok şaşırır.

Leon (Azarya) Sara'ya olan aşkı için Azarya'nın uşağı olmayı kabul eden biridir. Azarya'nın gözüne girebilmek için sürekli Azarya'yı destekler. Esasen varlıklı bir aileden gelmektedir. Ancak bir gemi

kazasında ailesini kaybetmiştir. Ailesini ararken Sara ile tanışır ve sevdiği kadın ile yaşamak için uşak olarak hayatına devam eder.

Hüsrev Bey (Dekbazlık) Sümbül Hanım'a aşık, babasından oldukça korkan kurnaz olmayan biridir. Babasının olan biteni duyduğundan dolayı oldukça huzursuz ve çaresizdir. Babası onu kendi istediği bir kızla evlendirmek istediğini söyleyince Hüsrev Bey, sevdiği kadın için ona karşı gelir ve asla ondan vazgeçmeyeceğini söyler.

Nurudil(Tabib-i Aşk) Suat'la evlenmek için hasta numarası yapan İvaz'ın kızıdır. Nurudil yataklara düşerek hastalanır. Babası ne kadar doktor çağırırsa da hastalığının çaresi bulunmaz. Sevdiği adam doktor kılığına girerek gelir ve Nurudil iyileşir.

TEMALAR

Genel bakış

- 1. Evlilik** Ahmet Vefik Paşa'nın uyarlamalarında evlilikte çiftler arasındaki yaş farkının önemi, kişinin karar vermeden önce evleneceği insanı iyi tanınmasının gerekliliği ve önemi, aile içindeki çocuklara uygulanan baskıların sebep olacağı zararlar ve bu tip baskılardan dolayı çözümü evlilikte aramanın yanlışlığı, sırf zenginlik için yapılan evlilikler karşımıza çıkmaktadır.

Zoraki Tabip Evlilik müessesesi karşılıklı sevgi, saygı ve dayanışma üzerine kurulması gerektiği eserden çıkarılabilecek temel fikirdir. Nurdil ile Daniş birbirlerini sevmektedirler. Ama Hamza Ağa Nurdil'i zengin olan Bahşayış Ağa ile evlendirmek ister. İvaz ve Nurdil'in evlilik konusundaki çatışmalar ve Remzi, Nurdil'in intihar ettiği yalanını söyler. Nurdil babasının evlendirmek istediği Bahşayış Ağa ile düşünüyü geciktirebilmek için yemeden içmeden kesilmiş, dili tutulmuş gibi dilsiz, hasta numarası yapmaktadır. Hamza Ağa, İvaz'ı çağırarak kızıyla ilgilenmesini, bu hastalık yüzünden düşününün ertelendiğini söyler. İvaz, kızının hasta olmadığını ve tek isteğinin sevdiği gençle evlenmek olduğunu öğrenir.

Zor Nikah Zor Nikah şahısların evlilik kurumundan beklentileri üzerinedir. İvaz, evliliği soyunu devam ettirmek, baba olma duygusunu tadabilmek, güzel bir bayanla hayatını sürdürmek için istemektedir. Büyük Ağa, Küçük Ağa ve Ziba Hanım, İvaz'ın karşısında yer alırlar. Onların beklentileri tamamen menfaat üzerinedir. Hatta Ziba Hanım, evlilik kurumunun kutsallığına dahi itibar etmez. Ona göre evlenmek, bir başka erkekle ilişkisini devam ettirmesine mani değildir ve evlilik bir anlaşmadan ibarettir. Ne erkek kadına ne de kadın erkeğe müdahale etmelidir. Ziba, evliliği ailesindeki baskılardan kurtulmak için başvurulan bir çıkış yolu olarak görüyor.

Meraki Rihleti, kızını istemediği biriyle evlendirmek için zorlar ve kızı Selma'yı bir doktorla evlendirmek ister. Çünkü kendisinin çok hasta olduğunu doktor damat edinince güvende olduğunu ve artık doktorlara para vermeyeceğini düşünür. Kızı Selma'yı yanına çağırarak ona bir doktorla evlendireceğini söyler. Selma ilk önce sevdiği adam İmadi ile evleneceğini düşünür fakat babasının Liyneti Efendi'nin oğlu Tamiz Liyneti ile evlendireceğini öğrenince şaşırır ve bu evliliği istemez.

Tabib-i Aşk Nurudil, kendisine talip olan Suat ile evlenemeyince babasını razı etmek amacıyla hastalık numarası yapar, İvaz karısını kaybettiği için kendisine ondan kalan tek yadigar Nurudil'dir. Bu yüzden Nurudil'i mutlu görmek onun için çok önemlidir. Ancak paraya olan aşırı düşkünlüğü yüzünden kızını zengin bir insanla evlendirmek istemektedir.

Yorgadaki Dandini Bilinçsizce yapılan evliliklerin düşürdüğü sıkıntılar insanı çıkmaza sürüklemektedir. Zengin ve köylü olan Yorgaki Dandini kibar ve nezaket kurallarına çok önem veren bir kadınla evlenir. Kadının, Dandini ile evlenme nedeni zengin olmasıdır. Dandini, aralarında sosyal farklılıklar olmasından dolayı suçluluk ve pişmanlık duyar. Kendi kendine konuşmalarında, köylülerin beyzade kızı almak hevesiyle düştüğü durumlardan bahseder. Başına gelenlerden dolayı sürekli kendini suçlar.

Azarya Azarya kızı Sara'yı ise henüz ellisini geçmemiş, olgun, zengin bir adam olan Merkado ile evlendireceğini söyler. Sara, evlenmek istemediğini söyleyerek babasına karşı çıkar. Azarya kızını evlilik konusunda ikna edebilmek için, hizmetinde çalışan Leon'u hakem tayin eder. Leon, bir yandan sevdiği kızın güvenini kaybetme korkusu, diğer yandan Azara'nın gözünden düşme korkusuyla ne yapacağını şaşırır. Azarya, kızını çeyizsiz olarak almaya razı olduğu için bu evlilikte ısrar etmektedir. Hiçbir masraf etmeden kızını gelin edecektir.

Dekbazlık Hüsrev Bey, babasından gizli Sümbül Hanım'la evlenmiştir. Hüsrev Bey babasının geleceğini duymakla beraber gelince kendisini ticaret ortağı Müstecip Çelebi kızıyla evlendirmek niyetinde olduğu haberini de almıştır. Müstecip Çelebi de oğlu Hüsrev Bey'i Sümbül Hanım ile evlendirmeyi tasarlamaktadır. Bunun üzerine Hüsrev Bey ile Daniş Beyler konuşurlar ve bir çıkar yol arayışına girerler. Sümbül Hanım, eşi Hüsrev Bey'in bir başkası ile evlendirileceğini duyunca çok üzülmüştür.

- 2. Paraya düşkünlük** Ahmet Vefik Paşa'nın bazı eserlerinde hekimlik mesleğinin maddi çıkarlar doğrultusunda kullanılması, zengin olmasına rahmen tüm aileden saklanan paralar ve cimrilikler konu edilmiştir.

Azarya Azarya, zengin fakat çok cimri bir aile babasıdır. Yetişkin bir kızıyla bir oğlu vardır. Evini sıkıntı içinde bırakan Azarya, parasının faizleriyle geçinmekte çıkar sağlamak için birtakım karışık işler çevirmektedir. Azarya paraya çok tutkundur. Parasını herkesten gizli bahçeye gömdüğü bir çekmecedeki tutuyordur. Bir gün çekmecenin yerinde olmadığını görünce çılgına dönerek feryat eder.

Meraki Hasta olmadığı halde sürekli kendini hasta sanan Rihleti, sahte doktorlar ve eczacıların eline düşer. Doktoru ve eczacısı onun bu hastalık takıntılarında yararlanarak sürekli ona daha fazla ilaç satmanın ve daha fazla ücret almanın yollarına bakmaktadırlar. Doktoru sürekli yeni tedavi yöntemleri sunup ücret almakta eczacısı ise ona hergün ilaçlar hazırlayıp satmaktadır. Eğer verdikleri tedavileri uygulamaz ve ilaçları kullanmazsa Rihleti'ye öleceğini söylerler. Rihleti bu korku yüzünden doktorların her dediğini yaparak sürekli ücret ödemektedir.

ÇEVİRİ ESERLERİN KARAKTER TİPLERİ

Genel Bakış Ahmet Vefik Paşa'nın yapmış olduğu çeviriler sayesinde Tiyatro bir anlamda niteliksel bir değişime uğramış ve oyun yazarlarını Batı anlayışı ile oyunlar yazmaya zorlamıştır. Yapmış olduğu çevirilerin uyarılma biçiminde olması Ahmet Vefik Paşa'nın bilinçli yaptığı teorik bir eylemdir. Ahmet Vefik Paşa'nın Molière'den yapmış olduğu çeviri tiyatro eserleri ise şu şekildedir: "Adamcıl (Le Misanthrope), Don Civani (Don Juan), Dudu Kuşları (Les Precieuses ridicules), İnfiâl-i aşk (Le Depot amoureux) Kadınlar mektebi (L'Ecole de s femmes), Kocalar mektebi (L'Ecole de s maris), Okumuşlar (Les Femmes Savantes), Savruk (L'Etourdi), Tartüf (Le Tartuffe)" Bu eserlerde kıskanç, bencil kişiler ahlak yönünden oldukça eksik karakterler görülmektedir. Bunların yanı sıra sevdiğine aşık karakterleri yine bu eserlerde de görmekteyiz. Saf, etrafındaki insanlar tarafından eleştiriye maruz kalan karakterler de göze çarpmaktadır.

- 1. Bencil /Ukala/ Ahlaksız Kişiler** Ahmet Vefik Paşa'nın çeviri eserlerinde bencil ve ukala karakterler oldukça fazladır. Ahlaki değerlerini yitirmiş kişileri görmekteyiz. Aile yapısına önem vermeyen kendi hazzının peşinden koşan çıkarıcı insanlar bulunmaktadır.

Tartüf (Tartüf) Toplumsal inanç ve değerleri kendi çıkarları için hiç düşünmeden kullanabilen ve bu uğurda içine sızdığı toplumun en küçük yapı taşı aileyi parçalayacak kadar gözü dönmüş, ahlak yönünden çökmüş bir yapıya sahip bir karakterdir. Sonunda en zayıf yönü olan ahlak olgusu, yine onun sonunu hazırlayacaktır. Tartüf, ona güvenen ve ona inanan Orgon'un karısı Elmira'ya göz koymuş ve ona aşkını ilan etmiştir. Orgon, Tartüf'ün nasıl bir adam olduğunu anladıktan sonra Tartüf'ü evden kovmak ister. Fakat tüm mal varlığını Tartüf'ün üstüne geçirdiği için, Tartüf evin sahibinin artık kendisi olduğunu söyleyerek Orgon ve ailesinden evi terk etmelerini ister. Tartüf'ün farklı adlar altında sayısız suç işleyen dindarlığı maske olarak kullanan bir sahtekar olduğu ortaya çıkar ve tutuklanır.

Madlon (Dudu Kuşları) Kibarlık takıntısı olan, karşısındaki insanları küçümseyen ve aşağılayan biridir. Babasını bile beğenmeyen ukala tavırları olan bir karakterdir. Kendini beğenmiş tavırlarıyla insanları sınıflandırmaktadır. Madlon okuduğu kitaplardan öyle etkilenmiş ki her şeyi kitaplara göre yaşamak ister. Babasına gençlerin hemen evlilik konusuna girdiğini, kibarlık ve zarafet usulünde böyle olmadığını dile getirir.

Sganarel (Kocalar Mektebi) Kimsenin kendi işine karışmasından ve kendisine akıl öğretmesinden hoşlanmaz. Yeniliklere tamamen kapalıdır. Devrindeki modayı takip etmek istemez. Bu konuda geri kalışını haklı göstermek için moda adı altında kendilerine yakışmayan giysiler giyerek aşırıya giden insanların durumunu eleştirir. Daima insanlardan uzak kalmayı tercih eden Sganarel, tamamen dışarıya kapalı bir insandır. Onun için önemli olan sadece kendisidir. Kendisine göre doğru bulduğu ve aksini kabul etmediği bir eğitim tarzıyla İzabel'i adeta hapis tarzında bir hayata mahkum etmeye çalışır. İzabel'i kendi çizgisine göre yaşamaya mecbur ederken kardeşi Leonor umurunda bile değildir. İzabel'e zorlamayla istediklerini yapmaktadır. Sganarel, İzabel'i bir yandan kendince eğitmeye çalışırken aynı zamanda onunla evlenmeyi planlamakta, diğer konularda olduğu gibi yine onun düşüncelerine hiç önem vermemektedir. Bunun için de onu kimseyle görüştürmek istemez.

Arnolf (Kadınlar Mektebi) Arnolf çevresinde gördüğü çiftler arasındaki ilişkileri onaylamaz ve onların birbirlerine karşı sergiledikleri tavırları dürüstçe bulmayıp eleştirir. Bunun için küçük yaşta itibaren yanma olarak yetiştirdiği kızla evlenmek ister. Arnolf için toplumda söz söyleme kabiliyeti olmayan, imla ve kafiye bilmeyen, sadece esvaplarına yama uydurup, iplik eğiren ve kendisini seven bir kızla evlenmek için uygun kişi olarak görmektedir. Kibar görünmek için ismini değiştirir ve herkesin kendisine, seçtiği yeni ismiyle hitap etmesini ister.

Don Civani (Don Civani) Kadınlara, şehvete ve aşk oyunlarına düşkün biridir. Tanrıya ve dinin kurallarına

inanan ahaliyi ahmak olarak görmekte ancak kadın güzelliğine düşkün ve her güzel kadınla birlikte olmayı arzu eden bir çapkındır. Don Civani'nin uşağı Sganarel, Dona Elvire'nin uşağı Güzman'a, Don Civani'nin dünyanın en çapkın adamı olduğunu, önüne gelen kadınla evlendiğini, ne tanrıya ne şeytana inandığını anlatır. Dona Elvire'den sonra Don Civani başka bir kadına aşık olmuştur. Tek bir güzele kapılıp gitmenin diğer güzellere yapılacak bir haksızlık olacağını anlatır. Don Civani, Petro'nun sevgilisi Katerina'ya ve Marigo adında başka bir köylü kadınına da aşk ilan eder. Sganarel, ölüm tehlikesi atlattıkları bir kazadan sonra Don Civani'nin kadınları düşünüyorsa şaşırılmaktadır. Don Civani, Katerina ile aralarına giren Petro'yu döver. Marigo ve Katerina'nın kulağına ayrı ayrı fısıldayarak her birine ötekini kendisiyle evlenmeyi kafasına taktığına inandırır.

Armande (Okumuş kadınlar) Armande kıskanç ve geçimsiz biridir. Hanriet'in Klitandr ile evlenmesine sürekli karşı çıkar. Oldukça ukala olan Armande, yaşı geçmiş ve hiç evlenmemiştir. Kendini okumaya adanmış filozof olacağını dile getiren, evliliği küçümseyen bir karakterdir. Armande, kız kardeşi Hanriet'in Klitandr ile evlenmesine engel olmak ister. Çünkü Klitandr'in kendisine ilgisi olduğunu düşünür. Bu yüzden kardeşini bu evlilikten vazgeçirmeye çalışır ve Klitandr'in kendisini sevdiğini söyler.

Celimen (Adamcıl) Alceste, Oronte, Acaste ve Clitandre tarafından tanınan genç bir kadın. Eğlenceli ve çapkın biri, tanıştığı herkesin kusurlarına dikkat çeker ve sosyal görüşlere çok dikkat eder. Dedikoduyu seven, karşısındaki kişiyi eleştirip aşağılayan hoppa bir kadındır. Herkese ilgisine karşılık veren ve kendisiyle övünen bir karakterdir. Kendisine oldukça güvenen ve kendi hayatına değer veren bir yapıya sahiptir. Alceste Celimen'den kendisinin hoşuna gitmeyen davranışlardan vazgeçmesini ve evlilik için kesin bir gün belirlemesini ister. Ancak Celimen kesin bir cevap vermez ve sürekli onu atlatmaya çalışır. Celimen bulunduğu ortamdan ayrılmayacağı gerekçesiyle Alceste'in teklifini kabul etmez.

2. **Aşık Kişiler** Ahmet vefik Paşa'nın çeviri eserlerinde aşık karakterler göz önündedir. Sevdiğine kavuşmak için para bulmaya çalışanlar, sevdiğini başka erkeklerden kıskanarak şüphe duyan aşıklar, Esir tutulan sevdiğini kaçırmak için türlü yollara başvuran karakterler görülmektedir.

Erast (İnfiali Aşk) Erast, Lüçika'ya aşık ve onu Valer'den oldukça kıskanan biridir. Her duyduğundan şüphelenen ve bu yüzden çabucak sevdiğinden vazgeçen biridir. Duyduğu şeyler yüzünden umutsuzluğa kapılan ve çaresiz bir karakterdir. Sevdiğini gördüğünde kin tutmayan hemen yumuşayan ve af dileyen bir yapıya sahiptir. Erast, Lüçika'nın duygularından emin olamamaktadır ve Valer'in sevgisine karşılık vereceğinden şüphe duyar. Erast, Gorine'yi Lüçika'nın evine gönderir ve onunla görüşmek ister fakat Lüçika mektuplarını yırttığı için ona kızgındır ve onu kovar. Erast, şüphelerinde haklı çıktığını düşünerek Lüçika'dan vazgeçerek kendisine başka birini bulması gerektiğini söyler.

Oras (Kadınlar Mektebi) Anyes'e aşık, onu görmek için türlü yollar deneyen, Arnolf'un arkadaşının oğludur. Anyes'e kavuşabilmek için babasının dostu olan Arnolf'tan yardım ister fakat engellendiğinin farkında değildir. Oras, başında bir aşk macerasının bulunduğunu söyleyerek Arnolf'la ilişkisini bilmeden, Agnes'i sevdiğini açıklar. Hatta onu kaçırabilmek için Arnolf'tan ödünç para bile alır.

Leli (Savruk) Seli'ye aşık babasının rızası ve parası olmadığı için sevdiği kıza kavuşabilmek için uşağından yardım isteyen, uşağının oyunlarını sürekli bozan saf biridir. Leli, Maskaril'e Seli'yi aşık olduğunu ve Leandr'ın da ona karşı ilgi duyduğunu söyler. Maskaril, duygularının çok güzel olduğunu ama Pandolfo'nun buna izin veremeyeceğini belirtir. Çünkü Pandolfo, oğlunu Hipolit ile evlendirmek ister. Bunun üzerine Leli, Maskaril'den bir çare bulmasını ister.

Klidantr (Okumuş kadınlar) Klidantr, Hanriet'e aşık, açık sözlü, sadık biridir. Hanriet'in zenginliği umrunda değildir. Onu gerçekten sevdiği için evlenmek isteyen iyi kalpli biridir. Klidantr, Hanriet'i çok sever ve onunla evlenmekten başka bir arzusu yoktur. Hanriet'in halası Beliz'e rastlar ve ona Hanriet'e olan duygularını açıklar. Klidantr, destek görmeyince Hanriet'in babası Krizalt ile görüşmeye karar verir. Çünkü Krizalt'ın onayını alırsa evlenmeleri kolaylaşacaktır.

3. **Sadık/ Yardımsever Kişiler** Sadık karakterler özelliklerle hizmetçi ve yakın arkadaşlarda görülmektedir. Ayrıca sevdiğine sadık ondan vazgeçmeyen kişilerde bulunmaktadır. Sevenlerin kavuşması için yardım eden kişilerde eserlerin vazgeçilmez karakterlerini oluşturur.

Frosin (İnfiali Aşk) Askan'ın sadık, tüm sırlarını bilen arkadaşısıdır. Askan tüm gerçekleri bildiği için sadece onunla dertleşir. Askan'ın aslında kız olduğunu, soyunu sopunu saklaması gerektiğini ve gerçek Askan öldüğü için mirasın hanedan çıkmaması gerektiğinden yerine koyulup büyütüldüğünü bilmektedir. Askan bu kez başka bir sırrını anlatır. Valer'e aşık olduğunu ve onun zevcesi olduğunu söyler. Frosin bunu duyunca şaşırır.

Arist (Kocalar Mektebi) Her konuda çoğunluğa uymaktan yanadır. Ancak daima ölçülü olunmasının gerekliliğini, libasta da lisanda da ifrat ve tefritten uzak durup, orta yolun seçilmesini savunur. Sganarel'e akıllılık etmek için herkese muhalefette bulunmaması için uyarır. Arist, Sganarel'e zorlamanın yarardan çok

zarar getireceğini anlatır. Ona göre kadınlar özgür olmalıdır. Bir kadını zorla edepli durmaya zorlamak yanlış ve gariptir. Arist, gençleri eğlendirerek eğitmeyi, hatalarını tatlılıkla anlattırmayı, küçük hatalardan dolayı hemen suçlamanın yanlışlığını vurgular. Çevreyle ilişki kurmanın, deneyim ve hayat tecrübesinin kitaplardan daha öğretici olduğunu söyleyerek kendi eğitim tarzını anlatır. Arist, Leonor'la arasında yaş farkı olduğu için ve daha önemlisi bu işlerde zorlamaya karşı olduğu için Leonor'la evlenmeyi aklından bile geçirmez. "Bana gönülsüz elin vermektten, başka kocayla devletin bulmak gönlümce evla" der.

Aynes (Kadınlar Mektebi) Kimsesiz olarak bilinen, Arnolf tarafından kendisiyle evlenmek amacıyla yetiştirilmiş bir kızdır. Asi bir genç olan Anyes, kıskanç Arnolf'un taleplerine karşı Oras'ı görmeye devam etmektedir. Aynes, Arnolf'un tüm engellemelerine rağmen sevdiği gençten vazgeçmez. Her konuda çok cahilce tavırlar sergileyen Aynes, Oras'a olan sevgisini gayet bilinçli bir şekilde Arnolf'a karşı savunur. Gelişen olaylarla birlikte iki sevgili birbirlerine kavuşurlar.

Sganarel (Don Civani) Sganarel, Don Civani'nin yaptıklarına karşı olmasına rahmen daima yanında yer alan, sadık uşağıdır. Sganarel, her zaman doğruları söyleyen Don Civani'yi eleştiren ve etrafındakileri uyaran biridir. Korkak ve olaylara çok fazla karışmak istemeyen bir karakterdir. Sganarel, Güzman'a manastırdan gelmekle iyi etmediklerini söyler. Güzman neden böyle söylediğini sorar ve hanıma karşı bir vefazıklık yapmayacağını düşündüğünü söyler. Sganarel, Güzman'a Don Civani'yi tanımadığını ve nasıl bir adam olduğunu anlatır.

Maskaril (Savruk) Leli'nin zeki, oyunbaz ve korkusuz uşağıdır, Leli'nin sevdiğine kavuşması için sürekli bir oyun kurar fakat Leli tarafından oyunları bozulur. Maskaril, türlü oyunlar kurar. İlk olarak Seli'ye haber getirmek için fal baktırmak için geldiğini söyler. Para bulmak için Anselm'e Pandolf'un öldüğünü söyleyerek ondan para alır. Tabi bu da açığa çıkar. Anselm'e cariyeyi göndermek için akıp kendisine teslim etmesini ve onu götürceğini söyler. Anselm bunu da kabul eder fakat Leli bunu da bozmayı başarır. Maskaril, bu şekilde sürekli yardım için oyunlar bulmaya çalışır ve Leli'nin saflığı yüzünden başarısızlıkla sonuçlanır.

4. Sinirli/kindar Kişiler Sevdiklerinden yüz bulamayan ve kin tutan karakterler intikam peşine düşmektedir. Kimi zaman bu babaya kızan bir evlat, kimi zaman da sevdiğini kızan bir sevgilidir. Tartüf eserinde babasının kendisine inanmaması Damis'i öfkelenirerek evden ayrılmasına neden olur. İnfial-i Aşk'ta Valer'in ise evlendiğini sandığı kızın nikahı kabul etmemesi onu öfkelenirir. Dudu Kuşların da ise kızlar tarafından reddedilmenin oluşturduğu kin ve intikam alma görülmektedir.

Damis(Tartüf) Babası gibi katı görüşlü, fevri ve dediğim dedik bir tip olarak belirir oyunda. Asabiyeti ve sert tavrı yüzünden belki de kolayca def edilecek belaların dozu artar ve başına gelmedik kalmaz. Damis, Tartüf'ü üvey annesine ilanı aşk ederken yakalar ve durumu babasına anlatır. Tartüf'ü bir aziz mertebesinde gören Orgon, oğluna inanmaz. Bunun üzerine çok öfkelenen Damis evi terk eder.

Valer (İnfiali Aşk) Valer, kendinden emin, saygılı ve kurnaz biridir. Uşağı Maskaril'in gizli nikahı babasına anlatmasına çok sinirlenmiştir ve onu itiraf ettirmek için kurnazca bir konuşma yapar. Lüçika'nın nikahı kabul etmemesi ve Erast ile evlenecek olması onlara karşı kin beslemesine sebep olmuştur. Polidor, Valer'e Lüçika'nın Erast ile evleneceğini sevgisini ispat etmek için nikahı önlerinde kıyacağını söyler. Lüçika'yı görünce ona olan kinini kusar.

La Granj (Dudu Kuşları) Kızlar tarafından reddedilmekten ve takındıkları tavırdan dolayı oldukça hoşnutsuzdur. La Granj, ders vermek isteyen ve yapılanları hazmedemeyen kindar biridir. La Granj, kızların tavırlarından olan rahatsızlığını dile getirdikten sonra onlara ders vermek ister. Kruazi'ye onlara öyle bir oyun oynayalım ki insan tanımayı öğrensinler der ve planını anlatır. Uşaklarını donatarak kızların hoşlanacakları şekilde son moda kıyafetlerle donatırlar. Uşaklarına aristokratlara özge adlar da takarak bu kızlar ile karşılaşmalarını sağlarlar. Her iki uşak da çok kibar davranacaklar ve kızların dikkatini çekecekler ama kibarlık maskeleri altında saçmalıklar çıkarmaya da özel önem vereceklerdir.

5. Çevresi Tarafından Eleştirilen Kişiler Etrafındaki kişilerin görüşlerini dinlemeyen sadece kendi bildiğini yapan insanlar eleştiriye maruz kalarak genellikle dışlanırlar ve yaptıklarının hata olduğunu sonradan anlarlar. Tartüf'teki Orgon, ailesinin görüşlerine önem vermeden karşısındaki kişiye körü körüne inanarak büyük bir hataya düşmüştür. Adamcıl da ise Alceste, çok açık sözlü olmasından dolayı eleştirilere maruz kalır. Çünkü herkes doğruları duymaya hazır değildir.

Orgon (Tartüf) Orgon, yani Tartüf'ün kurbanı aynı zamanda içine sızdığı ailenin reisi olan kişi ise, fevri yapısı ve kemikleşmiş ahlaki bakış açısıyla sahnede yerini alır. Bu yapı, onun gözünün önüne inen Tartüf perdesini iyice sağlamlaştırmıştır. Tartüf'ü tanıyan aile fertlerini dinlemeyecek kadar gözünü Tartüf'e bürümüş, yozlaşmış bir dindar olarak tanımlayabiliriz. Orgon çok dindar ve ahlak timsali olarak gördüğü Tartüf'e karşı çok saygılıdır. Tartüf'ü öğretmeni olarak kabul etmeye başlamış, bir süre sonra evin tüm yönetimini Tartüf'e bırakmıştır. Orgon eşinin ve çocuklarının itirazlarına karşı bile hep onun tarafını

tutmaya başlamıştır. Orgon'un aklını alan gözünü de bağlayan Tartüf onu kullanmaya başlar. Orgon'un çevresindekiler Tartüf'ün iki yüzlü bir adam olduğunu sezmekte ve Orgon'u uyarmaktadırlar. Onun erdemli biri olmadığını ondan faydalandığını kendisinin de bunu fak edemediğini söylerler. Fakat Orgon etrafındakilerin uyarılarını dinlememekte bildiğinden şaşmamaktadır.

Alceste (Adamcıl) Alceste, çevresindekileri açık yürekli ve açık sözlü olmamakla suçlamakta, onların söz ve davranışlarına karşı koymakta ve düşüncelerini açıkça söyleyerek çevresindeki insanlardan tepki almaktadır. Alceste'in sevgilisine bağlanmasına ve olumsuz özelliklerine rağmen onunla birlikte olmak istemesine rağmen mutlu olamaması ve aşkının ayrılıkla ve hüsrarla sonuçlanması mutsuzluğa iter. Alceste, insanlara güvenini kaybetmiş olduğu halde sadece Celimen'e karşı kalbi alaka duymaktadır. Herkes Celimen'i terk etmesine rağmen Alceste onunla evlenmeyi tek şartla kabul eder. Şartı da; Celimen'in her şeyi bırakarak, kendisiyle kimsenin olmadığı bir yerde yaşamasıdır.

TEMALAR

Genel Bakış Ahmet Vefik Paşa çeviri eserlerinde konuyu seçerken belli ölçülere göre hareket etmiş, o dönemin toplum yapısına uymayan eserleri tercüme etmekle yetinmiştir. Ancak bu tür oyunlarda bile bazı unsurları yerleştirmekten çekinmemiştir. Örneğin "Kadınlar Mektebi", "Kocalar Mektebi", "Okumuş Kadınlar" gibi oyunlarda o dönemin toplum yapısına uymayan konuların eleştirisi yapılırken, yer adlarında ve dil ile ilgili bazı hususiyetlerde bir takım değişiklikler yapılmıştır. "Tartüf" ve "Don Cívani" adlı oyunlarda dini değerlerin hafife alınmasının eleştirisi yapılırken bir taraftan da din adamların tenkidinin o dönemde bizim insanlarımızın şahsında temsil ettirilmesi uygun görülmediği için bu eserler tercüme yoluna gidilmiştir. Eserlerde aşk, iki yüzlülük, dinin alet edilmesi, açık sözlülük, görünüşe aldanarak saygı gösterme gibi konular işlenmiştir.

1. **Aşk/ Kavuşmak** Ahmet Vefik Paşa'nın tercümelelerinde aşk ve kavuşma temaları ele alınmıştır. Aşıkların birbirlerine olan şüpheleri ya da kavuşamayan aşıkların çözüm yolu bulmak için uşaklarından yardım istemeleri konu edilmiştir.

İnfial-i Aşk Ergast, Lüçika'yı sevmektedir Ancak Valer'i kendisine rakip olarak kabul etmektedir. Halbuki Valer haberi olmadan, kendisini Lüçika olarak tanıtan Dorimen'le nikalılındığı için Lüçika'yla evlendiğini düşünmektedir. Dorimen ise aile içindeki bir miras davası yüzünden kılık değiştirerek evin ölen oğlunun yerine geçtiği için gerçek kimliğini ortaya çıkararak sevdiği Valer'e kavuşmamaktadır. Valer'in uşağı Maskaril bu gizli nikahı herkese duyurur. Bunu duyan Ergast Lüçika'nın mektuplarını yırtarak ilişkisini bitirir. Bu karışıklık üzerine Lüçika ile Valer yüzleştirilir ve olayların içyüzü anlaşılır. Aldığı haberle Dönmen, hem ailesine hem de sevdiği erkeğe kavuşur. Gerçek kimliğini açıklar ve Valer'i sevdiğini, onun zevcesi olmak istediğini söyler. Bu sırada Erast ve Lüçika'dan intikam almayı düşünen Valer gerçekleri öğrenip Dorimen'i görünce onu beğenerek sevgisine karışıklık verir. Erast ve Lüçika yanlış anlamalardan dolayı birbirlerini kırdıklarını fark ederek barışırlar ve evlenmeye karar verirler. Baştan beri birbirlerini seven Gorin ve Marinet de bir araya gelirler.

Savruk Şaşkın bir tip olan Leli'nin sevdiği bir genç kız vardır. Ancak Seli adındaki kız, bir esircinin elindedir. Leli onunla evlenmek için babasından izin alamadığı gibi, onu esircinin elinden kurtarmak için de parası yoktur. Leli, uşağı Maskaril'den sevdiği kıza kavuşmak ve rakibi Leandr'ı saf dışı bırakabilmek için yardım ister. Maskaril önce nazlanırsa da sonra yardımcı olmayı kabul eder, ilk olarak Leli'den sevdiği kızla yüzyüze konuşarak onun düşüncelerini öğrenmesini ister.

Kadınlar Mektebi Anyes günün birinde Oras adlı bir genci görür ve ona aşık olur. Oras aynı zamanda Arnolf'un arkadaşlarından birinin oğludur. Fakat her ikisi de bu yakınlıktan haberdar değildir. Bu yüzden Oras, sevgilisinin manevi babası olarak tanıdığı Arnolf'a başındaki aşk macerasından bahseder ve sevdiği kıza kavuşmak için yaptığı planları her defasında ona anlatır. Arnolf da bundan faydalanarak sürekli ona mani olur, işlerin kötü bir hal alması üzerine sonunda o zamana kadar kimsesiz olarak bilinen Anyes'in, Oras'ın babasının çok iyi bir dostunun kızı olduğu meydana çıkar ve aşıklar evlenir.

Kocalar mektebi Valer adında bir genç İzabel'i sever. Sganarel'in İzabel'e nasıl davrandığından haberi vardır ve onu kurtarmak ister. İzabel'de Valer'e karşı aynı duyguları beslemektedir. Sganarel'den kurtulmak için tek çaresi Valer'e sevgisini anlatabilme. Fakat evden çıkamadığı için bir yol bulması gerekir. Sganarel'in güvenini kazanmak adına Valer'i ona şikayet eder. Kendisine mektup yazdığını ve onu açamadığını söyler ve o mektubu geri götürmesi gerektiğini belirtir. Aslında Sganarel'i haber göndermek için aracı olarak kullanır. Valer'e giderek mektubu verir ve bir kez daha böyle bir şey yapmamasını ister. İzabel'in kendisini sevdiğini belirterek bu aşktan vazgeçmesini ister. Valer, İzabel'den haber geldiğini anlayarak sesini çıkarmaz ve Sganarel'den özür diler. İzabel bu şekilde sürekli Sganarel ile Valer'e haber gönderir ve sonunda evden kaçarak Valer'in yanına gider.

2. **İkiyüzlülük** Don Cívani ve Tartüf eserlerinde ikiyüzlülüğü oldukça fazla görmekteyiz. Don Cívani iki ayrı kadına aynı şeyleri söyleyip iftira atıldığını, hiçbir inancı olmadığı halde dine

yöneldiği söyleyerek ne kadar ikiyüzlü bir karakter olduğu görülür. Tartüfte ise dini kullanan ahlaki değerlere önem vermeyen herkese farklı konuşan başka bir karakter görmekteyiz.

Don Civani Don Civani iki kıza da aşkını ilan etmiş ikisine de nikah kıyacağını söylemiştir. Marigo ve Katerina'nın kulağına ayrı ayrı fısıldayarak her birine ötekini kendiyile evlenmeyi kafasına taktığına inandırır. Kızların birine başka diğerine başka şey söyleyerek onları oyalar. Don Civani, peşindeki belalılarından kurtulmak ve babasına iyi görünmek için çevresindeki insanları, yaptıklarından pişman olduğuna ve kendisini dine adanarak, dünya hayatından elini eteğini çekeceğine inandırmaya çalışır.

Tartüf Varlıklı bir kişi olan Orgon ikiyüzlü sahte bir dindara yürekten bağlanmış, onu evine almış ve ona her türlü sırrını açarak onu dost edinmiştir. Tartüf kendisini dindar gibi göstermiş, Orgon'un karısına göz dikmiştir. Tartüf, Orgon'un karısına olan ilgisini daha fazla saklayamamış ve ona ilanı aşk etmiştir. Fakat Orgon'un oğlu Damis bunları duymuş ve babasına anlatmak istemiştir. Orgon oğluna inanmamış Tartüf'te bu olayı ustalıklı lehine kullanmış ve Orgon'un oğlu Damis'i evden kovmasına sebep olmuştur.

Adamcıl Alceste ile Philinte'in insan doğasına ilişkin düşüncelerini tartışmaları ile başlar. Alceste, insan doğasının kötü olduğuna inanmakta, her yerde gördüğü çıkarıcılık ve ikiyüzlülüğü eleştirmektedir. Ona göre insan ne düşünüyorsa onu söylemelidir. Alceste, Philinte konuştuğu sırada Oronte gelir ve onlara yazdığı şiiri okumak ister. Şiirini okuduktan sonra nasıl bulduklarını sorar. Alceste, açık sözlülükle şiiri beğenmediğini dile getirir ve eleştirir fakat duydukları Oronte'un hoşuna gitmez. Alceste ikiyüzlü davranamayacağını düşüncesinin bu yönde olduğunu belirtir.

- 3. Tutsaklık/ Kıskançlık** Ahmet vefik Paşa'nın çeviri eserlerinde kıskanç erkekler görülmektedir. Hatta bu kıskançlık kadınları tutsak bir yaşam sürdürmeye kadar ilerler. Kocalar Mektebi'nde Sganarel tarafından evlenmek istedi kadın asla tek başına dışarı çıkarılmaz ve esir hayatı yaşatılır. Kadınlar Mektebi'nde de Arnolf Anyes'i kimseyle görüştürmek istemez.

Kocalar Mektebi Leonor, kardeşi İzabel'in kapalı oda da kalmasına oldukça üzülmemektedir. Dışarı çıkarken onu da götürmek ister. Fakat İzabel çok gitmek istese de Sganarel'in korkusundan çıkamaz. Sganarel sadece kendisiyle beraber dışarı çıkmasına izin verir. Sganarel, Leonor'u görür ve ona nereye gittiklerini sorar. Leonor kardeşiyle beraber dolaşmak istediğini belirtir. Sganarel, Leonor'un bir yere gitmesine karışmaz fakat İzabel'in gitmesine izin vermez. Ariste, kardeşinin bu tutumuna kızar ve onların gitmesine izin vermesini ister. Sganarel, kendisine emanet edilen kızın yalnız bir yere gitmesine izin vermeyeceğini ve asla yanından ayrılmaması gerektiğini belirtir.

Kadınlar Mektebi Arnolf, Oras'ın Anyes'e olan duygularını duyduktan sonra kıskançlıktan deliye döner. Kim olduğunu açık etmeden olayı anlamaya çalışır. Anyes'i yalnız bıraktığı için kendini suçlar. Arnolf, Anyes'in ağzını arayarak o yokken neler olduğunu öğrenir. Anyes, Oras'ın kendisine güzel sözler söylediğini ve ondan etkilendiğini belirtir. Arnolf, Oras'ın Anyes'i görmesine engel olmak için uşaklarını tembiller ve onu bir daha eve almamalarını, kovmalarını söyler.

- 4. Görünüşe Aldanma** Okumuş Kadınlar ve Dudu Kuşları eserlerinde kibarlık ve zerafet özentiliği olan insanlar karşısındaki kişinin sadece görünüşüne göre karar verirler. Fakat görünüş iki eserde de yanıltıcı ve yanlış fikirlere neden olur.

Dudu Kuşları La Granj ve Kruazi bu kızlara bir oyun hazırlayarak intikamlarını almaya karar verirler. Planladıkları gibi uşaklarını kılık değiştirmiş vaziyette kızların evine gönderirler. Uşaklardan biri Marki Maskaril, diğeri de vikont Jodele adını alarak kızlara yaklaşmaya çalışırlar. Onları etkilemek için saçma sapan anlamsız şiirler okuyarak dans ederler. O dönemde kibarlığa özenen insanlar arasında çok iltifat gören bu tarz hareketler kızların oldukça hoşuna gider. Nihayet evde bir eğlence düzenlemeye karar verirler. Çalgıcılar ve davetliler geldikten sonra La Granj ve Kruazi içeriye girerler ve uşaklarının üzerlerindeki elbiseleri ve takma saçları çıkararak onların gerçek kimliklerini kızlara gösterirler. Kibarlık budalası kızlar bu durum karşısında şaşkına dönerler.

Okumuş Kadınlar Annesi Hanriet'i, Trisoten adında ukala ve bilgiçlik taslayan bir adamla evlendirmek istemektedir. Trisoten okuduğu anlamsız şiirlerle ve kurduğu süslü cümlelerle etrafındaki kadınları etkilemeye çalışan fırsatçı bir insandır. Annesi, Trisoten'e duyduğu hayranlıktan dolayı kızını onu uygun görür. Fakat Trisoten'in tek derdi Hanriet'in mal varlığına konmaktır. Eve gelen bir mektupta Hanriet ve ailesi tüm mal varlıklarını kaybettikleri yazar. Trisoten bu haber üzerine evlilikten vazgeçer.